

da jeg jo forudsæer, at deres Mening efter Nimiellighed vil komme til at gjælde. Dette giver mig et Haab om, at min Frygt for Virkningen af det Ulovlige ved Gjennemførelsen af Fællesforfatningen er mindre begrundet, end den forekommer mig at være. Jeg skal alene gjøre opmærksom paa, at jeg troer, at den ærede Rigsdagsmænd for Maribo Amts 4de Valgfreds (Monråd) i sin Tid tilstrækkelig har godtgjort, hvormegen Vægt han lægger paa en folkelig Medvirkning ved en Forfatnings Tilblivelse. Jeg skal dernæst gjøre opmærksom paa, at den danske Kongelov nødvendigen fordrer Folkets Samtykke til, at den kunde blive afføstet og træde tilside for en ny Forfatning. Den danske Kongelov gjælder i den Henseende i Slesvig. Jeg troer derfor — men det er kun min Tro — at det ikke vilde være lovligt, naar der blev givet en anden, virkelig constitutionel Forfatning for Slesvig uden Slesvigernes Samtykke. Jeg troer allerede, at man har gjort sig skyldig i en saadan Ulovlighed her ved Gjennemførelsen af Arvesfølgesloven. Der blev gjort opmærksom paa det dengang; men det havde ikke nogen videre Indflydelse, og jeg skal naturligvis nu ikke tale om den Sag.

J. A. Hansen: Ja, at jeg ikke tog fejl i mine Uttringer angaaende den ærede Premierministers Udtalelse i et tidligere Møde, det fremgik af, at den høitærede Premierminister nu nylig gjentog de samme Ord, som altsaa nu kunne læses paa to forskjellige Steder, i det tidligere Møde og i det nuværende Møde, aldeles eens. Han kaldte en octroieret Forfatning en Gave, som giver Giveren en Ret til at fortolke Bestemmelserne deri fortrinsviis paa sin Maade. Den ærede Minister vil kun ikke indrømme, at det kan kaldes en vilkaarlig Maade; men det er nu min Betragtning, at enhver Fortolkning, der er givet i en enkelt Parts Haand ligeoverfor en anden Part, og ene er lagt i denne ene Parts Haand, er en vilkaarlig Ret, en Ret, der kan bruges og mangfoldige Gange har været brugt og fremdeles vil blive brugt vilkaarligt. At den høitærede Minister imidlertid ikke dengang fremførte denne Bemærkning for at bibringe mig Frygt for Octroieringen, det holder jeg mig

overbevist om. Jeg husker meget godt, at han fremførte den som et Forsvar for, hvad der skete i 1830 i Frankrig; men jeg lagde mig hans Ord særdeles paa Sinde, fordi der var Tale ogsaa hertilands om en Octroiering. Jeg glemte dem i mit Indre, og jeg tænkte, naar Tid og Leilighed kommer, saa er det Stedet til at bruge dem som et nyt Argument for, at det ikke gaaer an hertilands at octroiere.

Premierministeren: Det er kun et Par korte Bemærkninger, jeg har at gjøre i Anledning af den ærede Taler's sidste Foredrag, og fordi jeg, skøndt det angaaer et Bispunkt, ikke vil have, at det skal være uimodsagt, som han anførte. Han sagde, at jeg atter idag havde gjentaget, hvad jeg forhen havde sagt, at Giveren kunde fortolke en Gave efter sit Behag; det har jeg aldrig paastaet og kunde aldrig paastaae, men jeg har kun paastaet, at i Tvivlstilfælde maa en Gave fortolkes til Giverens Fordeel, hvorimod en bebyrdende Contract maa fortolkes fra andre Synspunkter. Det er ogsaa en urigtig Opfatning, naar den ærede Taler siger, at jeg har anført den Uttring, hvorom der er Spørgsmaal, til Forsvar for det, Carl den Tiende gjorde i Frankrig i Aaret 1830; det har jeg ikke gjort, fordi det laa aldeles udenfor mit Formaal; jeg har blot sagt, at han havde en Grund at beraabe sig paa, som ikke kunde passe sig med Hensyn til det, som her er under Discussion.

Ordføreren: Jeg skal ikke forfølge denne Sag videre; kun skal jeg gjøre den ganske foreløbige Bemærkning, at jeg troer, den ærede Ministers Udtalelse, angaaende de octroierede Forfatninger i Almindelighed og navnlig med Hensyn til, hvad der foregik i 1830, berøver paa en urigtig Opfattelse af det hele Forhold, idet han nemlig sammenligner det med et Contractsforhold og den politiske Act, at udstede en Forfatning, som en Emanation af Statsmagten gennem Personen, med et Gavebrev. Der „gives“ i saadanne Tilfælde ikke Andet, end hvad der er nødvendigt for Statsmagten, og der kan ikke røres ved det saaledes Givne uden gennem de til enhver Tid lovlige bestaaende Statsmagter. Hvor man paa anden Maade har behandlet de octroierede Forfatninger, der